

PDF
GRATUIT!

GEOGRAFIE 5

Caietul elevului

Ioan MĂRCULEȚ • Cătălina MĂRCULEȚ • Manuela POPESCU

Ioan MĂRCULEȚ
Cătălina MĂRCULEȚ • Manuela POPESCU

GEOGRAFIE

Caietul elevului
pentru clasa a V-a

UTILIZATOR

Nume _____

Prenume _____

București, 2022

Referenți: Prof. gr. I **Alina-Mihaela CHILĂ**, Colegiul Tehnologic „Spiru Haret”, Piatra Neamț
Prof. gr. I, drd. **Angelica NECȘULEA**, Inspectoratul Școlar Județean Gorj
Prof. gr. I **Sorin MIRCEA**, Școala Gimnazială Prejmer-Brașov

➤ *Caietul a fost elaborat în scopul lucrului la clasă, majoritatea activităților fiind realizate pe baza manualului de geografie publicat la **Editura Aramis** (autori: Manuela Popescu și Ioan Mărculeț), în anul 2022.*

Redactare: Iuliana Voicu
DTP: Carmen Diana Mateescu
Copertă: Carmen Diana Mateescu
Corectură: Eugenia Oprea
Ilustrații: shutterstock.com, envato.com

ISBN 978-606-009-577-4

Copyright © 2022 Aramis Print s.r.l. toate drepturile rezervate
Aramis Print s.r.l. • Redacția și sediul social: B-dul Metalurgiei nr. 46-56,
cod 041833, sector 4, București, O.P. 82 – C.P. 38
Tel.: 021.461.08.08/10/12; fax: 021.461.08.09;
Departamentul desfacere: tel.: 021.461.08.08/10/12; fax: 021.461.08.09;
e-mail: desfacere@edituraaramis.ro
www.edituraaramis.ro
www.librariaaramis.ro

CUPRINS

Terra – o planetă a Universului	6
Universul – aspecte generale	6
Sistemul Solar	7
Terra – o planetă a Sistemului Solar	9
Aplicație practică: Călătorie virtuală în Univers	11
Terra – o planetă în mișcare	12
Globul geografic și harta	12
Coordonatele geografice	14
Mișcarea de rotație a Pământului și consecințele sale	16
Mișcarea de revoluție a Pământului și consecințele sale	17
Orientarea în spațiul terestru	19
Aplicații practice	19
Terra – o planetă în transformare. Litosfera	21
Litosfera – caracteristici generale și importanță	21
Structura internă a Terrei	22
Relieful continentelor. Forme majore de relief	23
Relieful bazinelor oceanice. Forme majore de relief	25
Vulcanii și cutremurele	27
Aplicații practice	28
Terra – o planetă în transformare. Atmosfera	29
Atmosfera – caracteristici generale și importanță	29
Elemente și fenomene meteorologice	30
Vremea și clima	32
Zonele climatice ale Terrei. Influența climei asupra geosferelor	32
Aplicații practice	35
Terra – o planetă în transformare. Hidrosfera	37
Hidrosfera – caracteristici generale și importanță	37
Oceanul Planetar – componente și localizare. Dinamica apelor oceanice	39
Apele continentale: apele subterane și apele curgătoare	41
Apele continentale: apele stătătoare	43
Ghețarii	45
Aplicații practice	46
Terra – o planetă în transformare. Biosfera și solurile	47
Biosfera și solurile – caracteristici generale și importanță	47
Plantele și animalele – repartiția lor geografică	49
Solul – resursă de viață	51
Aplicații practice	53
Zonele naturale ale Terrei	55
Diversitatea peisajelor terestre naturale	55

Universul – aspecte generale

 Universul sau Cosmosul reprezintă lumea întreagă, nemărginită în spațiu și timp.

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

• Citește textul din manual („Reține”, pag. 10) și răspunde la următoarele întrebări.

– Când s-a format Universul? R.: _____

– Cum s-a format Universul? R.: _____

– Cum se numesc cele mai mari corpuri cerești din Univers? R.: _____

 Stelele sunt alcătuite din gaze, sunt sferice, au lumină proprie și temperaturi foarte ridicate.

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• Rezolvă, oral, exercițiile 1, 4 și 6 de la pag. 10, din manual.

• Scrie, folosind manualul (pag. 11), ce sunt constelațiile. _____

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

• Citește textul din manual („Reține”, pag. 12) și răspunde la următoarele întrebări.

– Cum sunt clasificate galaxiile după formă lor? R.: _____

– Cum se numește galaxia în care se află Pământul și ce formă are? R.: _____

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• Rezolvă exercițiul 2 de la pag. 12, din manual.

• Exercițiul 2: • _____ • _____
• _____

➡ TEMĂ

• Rezolvă exercițiile 3 (pag. 10) și 3 (pag. 11), din manual.

• Exercițiul 3 (pag. 10): _____

• Exercițiul 3 (pag. 11): _____

Constelații cu nume de...		
...obiecte	...animale	...personaje mitologice

• Scrie ce este Sistemul Solar. _____

 Soarele este o stea.

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

• Citește textul din manual referitor la Soare („Reține”, pag. 13) și rezolvă exercițiul 1.

a) R.: _____

b) R.: _____

c) R.: _____

d) R.: _____

• Scrie, folosind manualul (pag. 14), ce sunt planetele. _____

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• Rezolvă exercițiile 2 și 3 de la pag. 14, din manual.

• Exercițiul 2: _____

• Exercițiul 3:

– Planetele mici: _____

– Planetele mari: _____

– Cea mai mică planetă: _____

– Cea mai mare planetă: _____

– Planeta cu diametrul cel mai apropiat de cel al Pământului: _____

• Scrie, folosind manualul (pag. 15), ce sunt sateliții. _____

 Asteroizii sunt bucăți mari de rocă, cu dimensiuni ce pot ajunge la câteva sute de kilometri, care se rotesc în jurul Soarelui.

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

• Citește textul din manual („Reține”, pag. 15) și răspunde la următoarele întrebări.

– Ce sunt cometele? R.: _____

– Ce sunt meteoriții? R.: _____

➤ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

- Rezolvă exercițiul 6 de la pag. 15, din manual.

a) R.: _____

b) R.:

- Citește rubrica „Știi că...” din manual (pag. 15).

➤ TEMĂ

- Rezolvă exercițiile 4 și 5, din manual (pag. 14).

• Exercițiul 4: _____

• Exercițiul 5:

NUMELE PLANETEI: _____

- Citește rubrica „Știi că...” din manual (pag. 14).

Terra – o planetă a Sistemului Solar

🦋 *Terra s-a format în urmă cu 4,5 miliarde de ani și are o suprafață de 510 milioane km².*

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

- Citește textul din manual („Reține”, pag. 16) și răspunde la următoarele întrebări.

Ce formă are Pământul? R.: _____ (ușor turtit la poli și bombat la Ecuator).

Cine este primul om care a afirmat că planeta Terra este sferică? R.: _____

Cine a demonstrat sfericitatea Pământului și cum? R.: _____

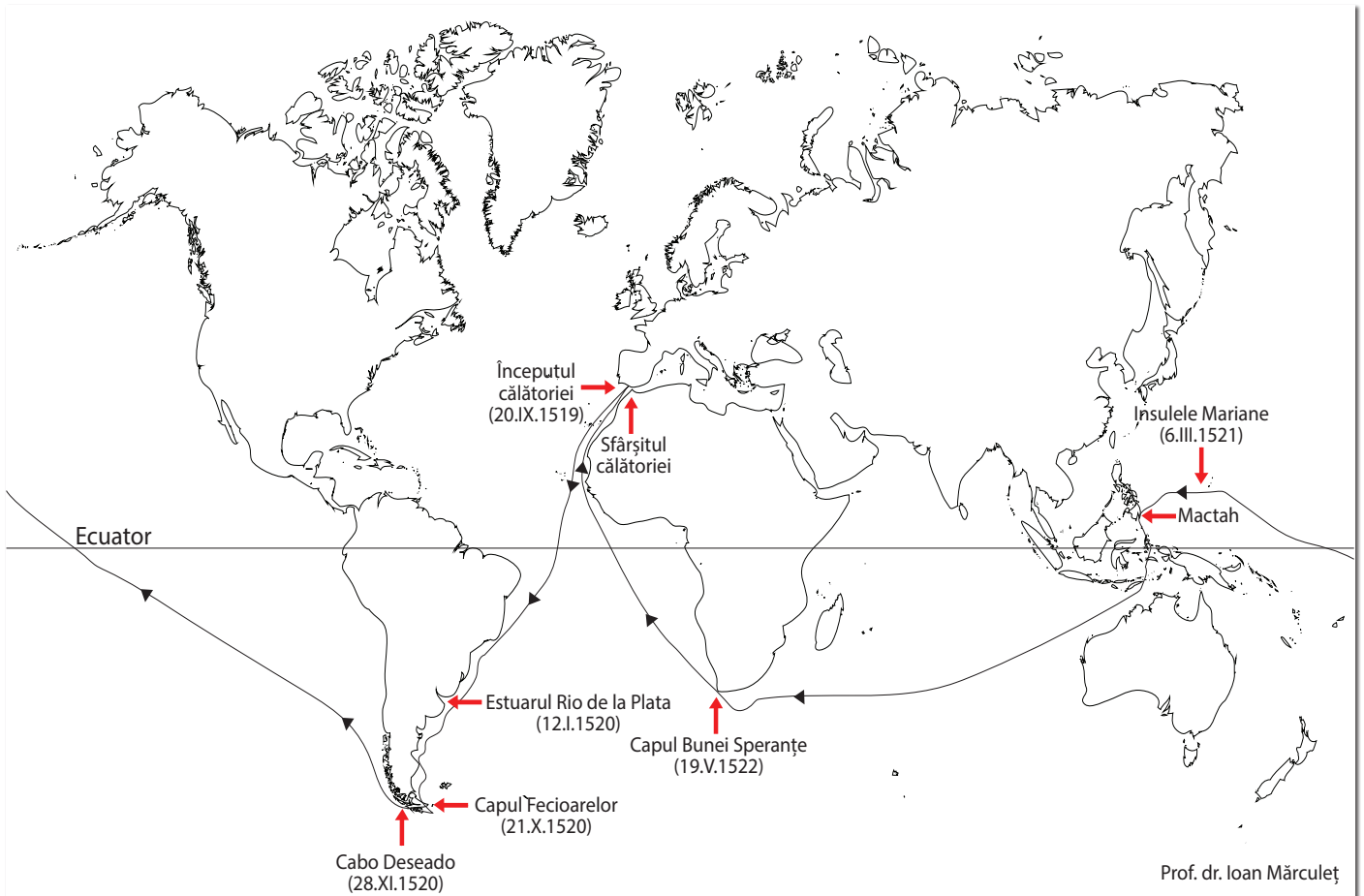
➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

- Rezolvă exercițiile 2 și 3 de la pag. 16.

- Exercițiul 2, oral.

- Exercițiul 3: _____

Călătoria lui Fernando Magellan

🔗 **Gravitația** reprezintă forța de atracție pe care o exercită Terra asupra corpurilor situate în apropierea și la suprafața sa.

➡ **CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM**

- Citește textul din manual („Reține”, din partea superioară a pag. 17) și scrie consecințele gravitației.

R.: _____

➡ **REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM**

- Rezolvă exercițiul 4 de la pag. 17, din manual.

a) _____

b) _____

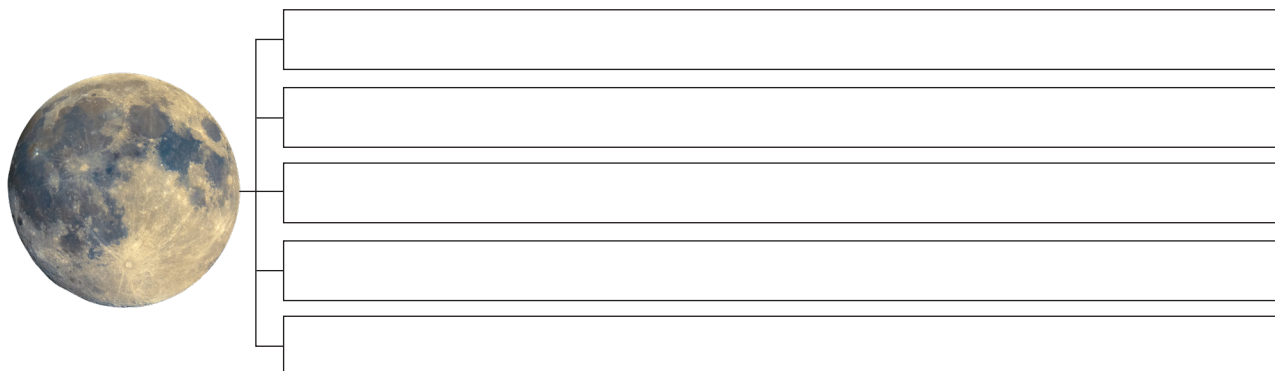
c) _____

➡ **CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM**

- **ACTIVITATE ÎN PERECHI.** Citiți textul din manual („Reține”, din partea inferioară a pag. 17) și rezolvați următoarele sarcini de lucru.

– Precizați ce tip de corp ceresc este Luna. R.: _____

– Completați graficul de mai jos cu principalele caracteristici ale Lunii.

➡ **REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM**

- Citește textul referitor la fazele Lunii și rezolvă exercițiul 7 de la pag. 18, din manual.

a) În ce faze Luna:

• nu se vede pe cer _____

• se vede doar pe jumătate _____

• se vede în întregime _____

b) În ce faze ale Lunii cerul nopții este:

• neluminat _____

• mai slab luminat _____

• mai bine luminat _____

➡ CITIM • SCRIM • ÎNVĂȚĂM

- Citește textul din manual („Reține”, pag. 18) și răspunde la următoarele întrebări.

Ce sunt eclipsele? R.: _____

Care sunt corpurile cerești care prin aliniere formează eclipsele de Lună și de Soare? R.: _____

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

- Rezolvă exercițiul 8 de la pag. 18.

R.: _____

Rezolvă, mai jos, cerința de la rubrica „Clubul micilor astronomi”, din manual (pag. 18).

Aplicație practică Călătorie virtuală în Univers

- Citește „Călătorie virtuală în Univers” din manual (pag. 19).

➡ TEMĂ

- Realizează posterul propus în manual la rubrica „Clubul micilor astronomi” (pag. 20).

Globul geografic și harta

- Rezolvă, oral, cerințele de la rubrica „Amintește-ți”, din manual (pag. 24).
Suprafața Pământului este reprezentată cu ajutorul globului geografic și a hărții.

 Globul geografic redă forma micșorată a Pământului.

➔ **CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM**

- ACTIVITATE ÎN PERECHI. Citiți textul din manual („Reține”, pag. 24) și scrieți avantajele folosirii globului geografic.

R.: _____

- Scie, folosind manualul (pag. 25), ce este harta. _____

➔ **REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM**

- Observă harta de la pag. 24 din manual („Harta vegetației din România”) și precizează elementele care o compun.

R.: _____

Cele mai răspândite hărți sunt hărțile fizice și hărțile politice.

- Observă figurile 1 și 2 din manual (pag. 25) și precizează prin ce se deosebesc cele două tipuri de hărți.

➔ **CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM**

- Citește textul din manual („Reține”, pag. 25) și scrie ce sunt atlasele geografice.

R.: _____

- ① Harta este o reprezentare aproximativă.

➔ **REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM**

- Citește rubrica „Experimentează” din manual (pag. 25) și scrie de ce harta este o reprezentare aproximativă.

R.: _____

- Realizează acasă experimentul propus de manual („Experimentează”, pag. 25).

- ② Harta este o reprezentare micșorată.

➔ **CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM**

- Citește textul din manual („Reține”, pag. 25) și scrie:

– Rolul pe care îl are scara în cadrul hărții. R.: _____

– Cele trei tipuri de scări. R.: _____

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• Citește rubrica „Exersează” din manual (pag. 27) și rezolvă exercițiul 2 (a și b).

a) R.: A. _____ B. _____

b) R.: A. B.

③ Harta este o reprezentare convențională a suprafeței Pământului.

➡ CITIM • SCRIM • ÎNVĂȚĂM

• ACTIVITATE ÎN PERECHI. Citiți textul din manual („Reține”, pag. 28) și răspundeți la următoarele întrebări.

– Prin ce sunt redată toate elementele de pe hartă? R.: _____

– Unde se găsesc explicate semnele convenționale? R.: _____

– Ce sunt curbele de nivel? R.: _____

– Ce redă scara înălțimilor și a adâncimilor? R.: _____

• Explică reprezentarea prin curbe de nivel (pag. 28).

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• Citește rubrica „Exersează” din manual (pag. 29) și rezolvă exercițiul 4.

a) R.: _____

b) R.: _____

➡ TEMĂ

• Rezolvă exercițiile 1 (pag. 26) și 5 (pag. 29).

– Exercițiul 1 (pag. 26):

A. _____

B. _____

C. _____

D. _____

– Exercițiul 5 (pag. 29), pe o coală A4. Adaugă schița desenată în portofoliul personal.

• Citește rubrica „Știi că...” din manual (pag. 29).

Coordonatele geografice

• Pentru a se putea orienta în spațiul terestru, oamenii au căutat diferite repere în funcție de care să stabilească poziția geografică a unor locuri și distanțele dintre acestea.

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

• Citește textul din manual („Descoperă”, pag. 30) și răspunde la următoarele întrebări.

– Ce sunt paralelele? R.: _____

Numerotarea paralelelor se face de la 0° (Ecuatorul) până la 90° (polii). La nord și la sud de Ecuator se evidențiază ca fiind mai importante tropicele și cercurile polare.

– Ce este Ecuatorul și cu câte grade este notat? R.: _____

Ecuatorul împarte globul în două emisfere: nordică și sudică.

– Ce sunt polii? R.: _____

– Ce sunt meridianele? R.: _____

Primul meridian (0°), împreună cu cel opus (de 180°), formează un cerc care împarte globul în două emisfere: estică și vestică.

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• Rezolvă exercițiile 1 și 7 de la pag. 31.

Exercițiul 1:

_____ au aceeași lungime. _____ sunt inegale.

_____ se micșorează spre poli. _____ sunt semicercuri.

Exercițiul 7:

1. _____ 2. _____

4. _____ 4. _____

5. _____ 6. _____

7. _____ 8. _____

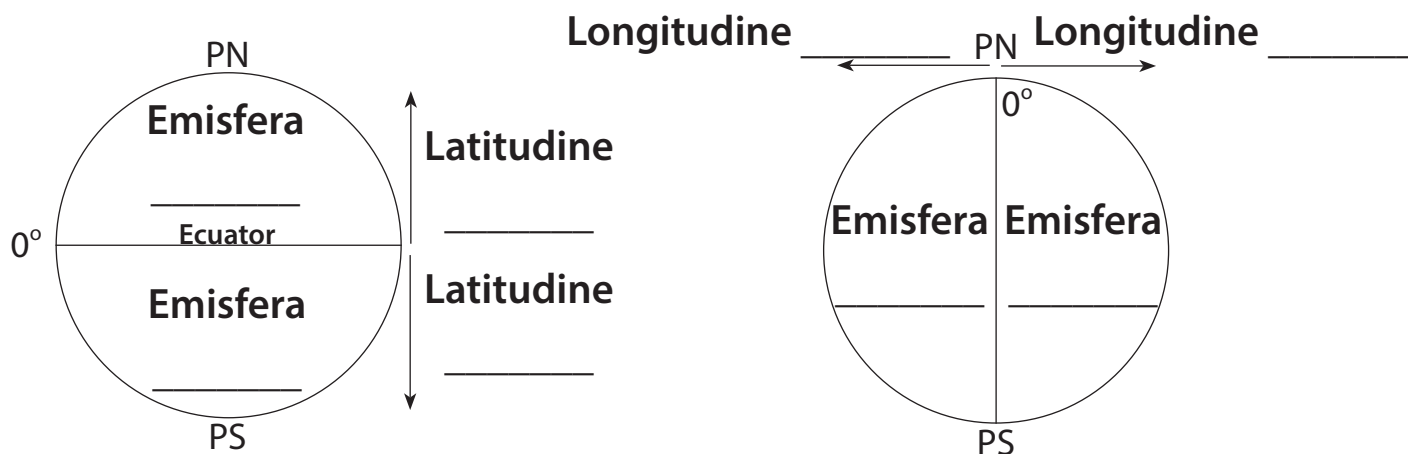
🗺️ *Latitudinea și longitudinea sunt coordonatele geografice care servesc orientării pe glob și pe hartă.*

• Scrie ce este latitudinea. _____

• Scrie ce este longitudinea. _____

➡ **REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM**

- Pe baza cunoștințelor acumulate, completează schița.

- Rezolvă exercițiul 8 de la pag. 32.

a) R.:

Oraș	Latitudine	Longitudine
Cairo	30° lat. N	30° long. E
Sankt Petersburg		
Durban		
New Orleans		
Shanghai		

b) R.: _____

c) R.: _____

- Citește rubrica „Știi că...” din manual (pag. 32).

➡ **TEMĂ**

- Exercițiile 4, 5 și 6 (pag. 31), din manual.

– Exercițiul 4:

Țări traversate de EcuatoR.: _____

Țări traversate de primul meridian: _____

– Exercițiul 5: _____

– Exercițiul 6: _____ țara = _____

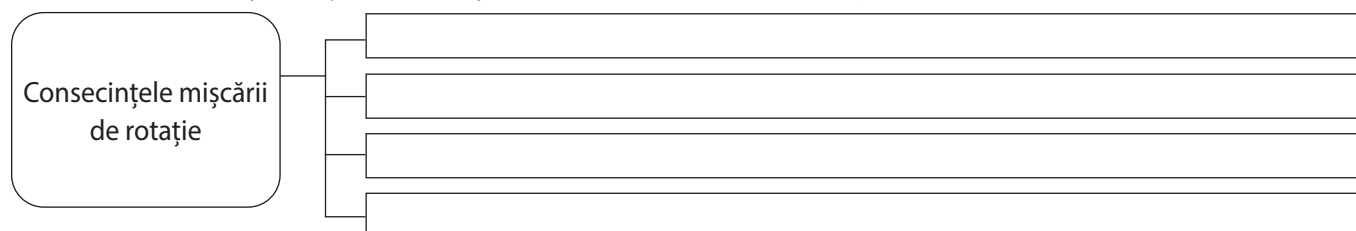
Mișcarea de rotație a Pământului și consecințele sale

- Pământul efectuează două mișcări:
 1. o **mișcare de rotație**, în jurul propriei axe;
 2. o **mișcare de revoluție**, în jurul Soarelui.
- Rezolvă, oral, cerințele de la rubrica „Amintește-ți”, din manual (pag. 33).

➤ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

- Citește textul din manual („Reține, pag. 33, de jos) și răspunde la următoarele întrebări.

- Care este direcția de rotație a Pământului în jurul axei sale? R.: _____
- În cât timp se efectuează o mișcare de rotație completă? R.: _____
- Care sunt consecințele mișcării de rotație? Completează schema de mai jos.

➤ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

- Rezolvăți, oral, exercițiul 2 de la pag. 33, din manual.

➤ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

- Citește textul din manual („Reține”, pag. 34) referitor la variația orei pe glob și răspunde la următoarele întrebări:

- Câte fusuri orare sunt pe glob? R.: _____
- Câte grade are un fus orar? R.: _____
- Care este meridianul considerat linia de schimbare a datei? R.: _____

➤ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

- Rezolvă exercițiul 4 de la pag. 34, din manual.

Exercițiul 4:

- a) R.: _____
- b) R.: _____
- c) R.: _____

➤ VREAU SĂ ȘTIU MAI MULT!

• Datorită mișcării de rotație, corpurile aflate în mișcare pe suprafața terestră sunt deviate spre dreapta în emisfera nordică și spre stânga în emisfera sudică. Acest fenomen este vizibil în cazul direcțiilor **vânturilor permanente** și **curenților oceanici**.

- Observă direcțiile vânturilor permanente (fig. 4, pag. 74, din manual).
- Observă direcțiile curenților oceanici din Oceanul Atlantic (fig. 5, pag. 93, din manual).

➤ TEMĂ

- Rezolvă exercițiul 3 de la pag. 33, din manual.

R.: _____

Mișcarea de revoluție a Pământului și consecințele sale

- Rezolvă, oral, cerințele de la rubrica „Amintește-ți”, din manual (pag. 36).

🔗 **Mișcare de revoluție** reprezintă deplasarea Pământului în jurul Soarelui pe o orbită ovală.

🔄 CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

- Citește textul din manual („Reține”, pag. 36) și răspunde la următoarele întrebări:

Pe ce direcție se efectuează mișcarea de revoluție a Pământului? R.: _____

Cu ce viteză se deplasează Terra în jurul Soarelui? R.: _____

În cât timp Terra realizează o mișcare de revoluție completă? R.: _____

Ce este un an bisect? R.: _____

🔗 **Urmările mișcării de revoluție** a Pământului sunt:

- formarea anotimpurilor;
- durata inegală a zilelor și a nopților pe parcursul unui an;
- încălzirea inegală a Pământului pe parcursul unui an;
- formarea zonelor de căldură: • o zonă caldă; • două zone temperate; • două zone reci.

A. Formarea anotimpurilor

- Care sunt cele patru anotimpuri?

🔄 CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

- **ACTIVITATE PE GRUPE.** Citiți textul din manual („Descoperă”, pag. 37) și scrieți:

• **Grupa 1:** Ce se întâmplă la **echinocțiul de primăvară**

(21 martie):

R.: _____

• **Grupa 2:** Ce se întâmplă la **solstițiul de vară** (22 iunie):

R.: _____

• **Grupa 3:** Ce se întâmplă la **echinocțiul de toamnă**

(23 septembrie):

R.: _____

• **Grupa 4:** Ce se întâmplă la **solstițiul de iarnă** (22 decembrie):

R.: _____

B. Durata inegală a zilelor și a nopților

➤ CITIM • SCRIM • ÎNVĂȚĂM

• Activitate în perechi. Citiți textul din manual („Reține”, pag. 37) și răspundeți la următoarele întrebări.

- Cum este durata zilelor și a nopților la Ecuator? R.: _____
- Care este durata zilelor și a nopților la poli? R.: _____
- Care este intervalul cu ziua polară la Polul Nord? R.: _____
- Care este intervalul cu ziua polară la Polul Sud? R.: _____

➤ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• Rezolvă exercițiile 1 și 2 din manual (pag. 38).

Exercițiul 1:

- a) R.: _____ b) R.: _____
- c) R.: _____ d) R.: _____

Exercițiul 2:

21 martie	22 iunie	23 septembrie	22 decembrie	21 martie

➤ TEMĂ

• Rezolvă exercițiul 6 de la pag. 38, din manual.

Mișcarea de rotație	Urmările mișcărilor Pământului	Mișcarea de revoluție
	Variația orei pe Glob	
	Formarea anotimpurilor	
	Durata inegală a zilelor și a nopților	
	Forma Pământului	
	Sucesiunea zilelor și a nopților	
	Diferența de temperatură de la zi la noapte.	

• Citește rubrica „Știi că...” din manual (pag. 37).

• Rezolvă, oral, cerințele de la rubrica „Amintește-ți”, din manual (pag. 39).

① Folosește busola pentru a afla poziția față de școala ta a celui mai apropiat parc, biserică, stație de autobuz.

② Arată pe o hartă a lumii punctele cardinale și intercardinale. Găsește pe hartă România și precizează poziționarea acesteia față de Oceanul Arctic, Oceanul Atlantic, Africa și Asia.

③ Cu ajutorul textului din manual (pag. 40), completează propozițiile de mai jos.

– Mușchii de pe stânci și copaci indică _____

– Altarele bisericilor indică _____

– Mușuroaiele furnicilor, prin poziția pe care o au față de arborii din apropiere, indică _____

④ Citește textul din manual (pag. 40) și explică ce este GPS-ul.

⑤ Argumentează importanța mijloacelor și instrumentelor de orientare geografică.

• Citește rubrica „Știai că...” din manual (pag. 40).

➡ TEMĂ

• Află direcția punctului cardinal sud, urmând pașii indicați la rubrica „Experimentează”, din manual (pag. 39).

Aplicații practice Măsurarea timpului și orizontul local

A. MĂSURAREA TIMPULUI

Oamenii au observat trecerea timpului prin repetarea unor fenomene naturale: răsăritul și apusul Soarelui, ziua urmată de noapte, succesiunea anotimpurilor. Astfel, ei au inventat calendarul în Antichitate, ținând cont de mișcările Pământului, Lunii și ale Soarelui. Calendarul cuprinde toate zilele și lunile dintr-un an. Ziua este perioada de rotație a Pământului în jurul axei sale, iar anul, perioada de rotație a Pământului în jurul Soarelui.

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• Rezolvă exercițiile 1, 4, 5 și 6 de la pag. 41, din manual.

Exercițiul 1, oral. Exercițiul 4: _____

Exercițiul 5: a) _____ ; b) _____ ; c) _____

Exercițiul 6: a) _____ ; b) _____

• Realizați proiectul în echipă propus de manual: „Lunile anului” (pag. 41). Păstrați planșa realizată în portofoliul clasei.

B. ORIZONTUL LOCAL – ORIENTARE, MĂSURARE ȘI REPREZENTARE. CONSTRUIREA UNOR FORME SIMPLE DE REPREZENTARE GRAFICĂ ȘI CARTOGRAFICĂ

• Găsește o hartă a orizontului tău local și scrie:

– numele unităților de relief: _____

– numele apelor (râuri, lacuri, mare): _____

– localitățile vecine sau localitățile principale: _____

– căile de comunicație dintre localități: _____

TEMA

- **Rezolvă exercițiul 2 de la pag. 42, din manual.** „Alege o porțiune de teren din localitatea ta sau din apropierea acesteia pe care să o cartografiezi. Fotografiază terenul respectiv și desenează o hartă”. Timpul alocat proiectului: patru săptămâni. Păstrează harta realizată în portofoliul personal.

- **Realizează, mai jos, exercițiul 3 de la pag. 41, din manual.**

Litosfera – caracteristici generale și importanță

- Rezolvă, oral, rubrica „Descoperă”, din manual (pag. 46).

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

- Citește textul din manual („Reține”, pag. 46) și scrie:

– Geosferele Terrei și ce reprezintă acestea. R.: _____

– Importanța litosferei. R.: _____

Litosfera este alcătuită din roci variate: roci magmatice, roci sedimentare și roci metamorfice.

- **ACTIVITATE ÎN PERECHE.** Pe baza aceluiași text din manual („Reține”, pag. 46), scrieți cum s-au format rocile magmatice, cele sedimentare și cele metamorfice și dați, pentru fiecare categorie, câte două exemple.

Rocile magmatice. R.: _____

Exemple de roci: _____

Rocile sedimentare. R.: _____

Exemple de roci: _____

Rocile metamorfice. R.: _____

Exemple de roci: _____

- Scrie trei modalități de utilizare a rocilor. R.: _____

Structura internă a Terrei

- Pământul este alcătuit din trei învelișuri care se deosebesc prin dimensiuni și proprietăți.

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

- Cu ajutorul rubricii „Descoperă” din manual (pag. 47), stabilește și scrie numele celor trei învelișuri din alcătuirea structurii interne a Terrei și caracteristicile lor.

1. R.: _____

2. R.: _____

3. R.: _____

Scoarța terestră și partea superioară solidă a mantalei formează litosfera.

- Observă în fig. 3 – „Curenți în magmă” – din manual (pag. 47) și scrie care este cauza formării acestora.

R.: _____

Curenții de magmă împing în scoarță și o rup în mai multe bucăți, numite plăci tectonice.

- Analizează „Harta plăcilor tectonice” din manual (fig. 2, pag. 47) și scrie numele acestora.

R.: _____

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

- Rezolvați, oral, exercițiul 4 de la pag. 48, din manual.

➡ TEMĂ

- Modelează din plastilină alcătuirea internă a Terrei. Pentru informare, vezi „Atelierul de geografie”, din manual (pag. 48).

Relieful continentelor. Forme majore de relief

 Relieful reprezintă totalitatea denivelărilor pe care le are suprafața scoarței terestre.

- Rezolvă, oral, cerințele de la rubrica „Amintește-ți”, din manual (pag. 49).

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

- Citește textul din manual („Reține”, pag. 49) și scrie:

– prin ce se deosebesc formele de relief; R.: _____

– numele continentelor. R.: _____

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

- Rezolvați, oral, exercițiul 1 de la pag. 49, din manual.

 Marile forme de relief ale continentelor sunt munții, podișurile, dealurile și câmpiile.

- Numește formele de relief marcate în fig. 3, din manual („Forme de relief”, pag. 50), cu numere.

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

- Cu ajutorul textului din manual („Reține”, pag. 50), scrie principalele caracteristici ale munților, podișurilor, dealurilor și câmpiilor.

– Munții: _____

– Podișurile: _____

– Dealurile: _____

– Câmpiile: _____

➤ **REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM**

• **ACTIVITATE ÎN PERECHI.** Rezolvați exercițiul 4 de la pag. 51.

: 1 –
: 2 –
: 3 –
: 4 –
: 5 –
: 6 –
: 7 –
: 8 –
: 9 –

: 10 –
: 11 –
: 12 –
: 13 –
: 14 –
: 15 –
: 16 –
: 17 –
: 18 –

✍ *Relieful este modelat permanent de **factori interni** și **externi**.*

➤ **CITIM • SCRIM • ÎNVĂȚĂM**

• **Citește textul din manual („Reține”, pag. 52) și răspunde la următoarele întrebări.**

– Unde acționează factorii interni? R.: _____

– Care sunt factorii interni? R.: _____

– Unde acționează factorii externi? R.: _____

– Care sunt factorii externi? R.: _____

Factorii externi acționează prin eroziunea rocilor, transportul și depunerea materialelor rezultate.

➤ **TEMĂ**

• **Rezolvă exercițiul 3, din manual (pag. 51).**

– S-a format prin erupții vulcanice forma de relief prezentată în imaginea: _____

– Prezintă un relief de câmpie imaginea: _____

– Imaginea care înfățișează un deal este marcată cu litera: _____

Relieful bazinelor oceanice. Forme majore de relief

🦋 *Linia țărmurilor face contactul dintre uscat și apa oceanelor. Începând de la țărm, formele majore de relief ale bazinelor oceanice sunt: platforma continentală, abruptul continental, câmpia abisală, dorsala și fosa (groapa abisală).*

• Identifică în fig. 2, din manual („Formele de relief ale bazinelor oceanice”, pag. 53), formele de relief menționate mai sus.

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

• ACTIVITATE ÎN PERECHI. Citiți textul din manual („Reține”, pag. 53) și scrieți principalele caracteristici ale platformei continentale, abruptului continental, câmpiei abisale dorsalei și fosei.

– Platforma continentală: _____

– Abruptul continental: _____

– Câmpia abisală: _____

– Dorsala: _____

– Fosa (groapa abisală): _____

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• Rezolvă exercițiul 1 de la pag. 54, din manual.

A

1. Platforma continentală
2. Dorsală
3. Fosă
4. Câmpie abisală
5. Abrupt continental
6. Țărm

B

- a. Lanț de munți submarini
- b. Groapă foarte adâncă pe fundul oceanelor
- c. Linie care separă uscatul de apă
- d. Pantă care leagă platforma continentală de câmpia abisală
- e. Câmpie submarină cu adâncimea de până la 200 m
- f. Câmpie submarină situată la mari adâncimi
- g. Câmpie cu înălțimi de 0-200 m

🗺️ **Țărmurile sunt înalte** (cu faleze) și **joase** (cu plaje) (fig. 5 și 6, pag. 56). Porțiunile de uscat și de apă separate de țărmuri formează **articulații ale țărmurilor**.

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

• **ACTIVITATE ÎN PERECHI.** Cu ajutorul textului din manual („Reține”, pag. 55), scrieți ce sunt:

- Insula: _____
- _____
- Insula continentală: _____
 - Insula vulcanică: _____
 - Insula coraligenă: _____
- Arhipelagul: _____
- Peninsula: _____
- Capul: _____
- Golful: _____
- Strâmtoarea: _____
- Istmul: _____

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• **ACTIVITATE ÎN PERECHI.** Rezolvați exercițiul 3 de la pag. 55-56, din manual.

R.: _____

R.: _____

A	B	
Insule		
Arhipelaguri		
Peninsule		
Golfuri		
Strâmtoari		
Capuri		
Istmuri		

➡ TEMĂ

• Citește rubrica „Știi că...” din manual (pag. 56).

- Observă fig. 1 („Rift și subducție”) din manual (pag. 57) și precizează procesele și formele de relief redate de aceasta.

✎ *Riftul* este o ruptură în scoarță. Este generat de curenții din magmă.

✎ *Subducția* este procesul prin care o placă tectonică pătrunde sub altă placă tectonică și este topită de magmă.

✎ *Vulcanii* se formează datorită ieșirii la suprafața scoarței terestre a magmei din mantaua superioară (astenosferă).

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

- ACTIVITATE ÎN PERECHI. Cu ajutorul fig. 2 din manual (pag. 57), scrieți părțile componente ale unui vulcan.

– R.: _____

- Utilizând textul din manual („Reține”), rezolvă exercițiile 3 și 5 (pag. 58).

Exercițiul 3:

A	B
Vatră	
Coș	
Crater	
Con	

Exercițiul 5, oral.

✎ Vulcanii aruncă la suprafața scoarței terestre și în atmosferă lavă, bombe vulcanice, diferite gaze, vapori de apă, cenușă etc.

Pe glob există mai multe tipuri de vulcani: *activi*, *stinși* și *adormiți*.

Cei mai mulți vulcani se găsesc în regiunea numită „Cercul de foc al Pacificului”.

- Identifică în fig. 3, din manual, „Cercul de foc al Pacificului” (pag. 57).

- Scrie, folosind manualul (pag. 59), ce sunt cutremurele (seismele). _____

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

- ACTIVITATE ÎN PERECHI. Citiți textul din manual („Reține”, pag. 59) și răspundeți la întrebările de mai jos.

– Cum se numește aparatul folosit pentru măsurarea cutremurelor? R.: _____

– Ce este hipocentrul? R.: _____

– Ce este epicentrul? R.: _____

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

- Rezolvă exercițiul 6 de la pag. 60, din manual.

– _____ reprezintă o zguduitoră bruscă a Pământului, cauzată de eliberarea rapidă a energiei acumulate în litosferă.

– _____ este locul subteran al declanșării unui cutremur.

– _____ este punctul de pe suprafața Pământului situat deasupra hipocentrului.

➔ **TEMĂ**

- Rezolvă, în spațiul de mai jos, exercițiul 8 (pag. 60).

- Realizează „Aplicația practică” sugerată de manual (pag. 60).

Aplicații practice

Relieful orizontului local. Modalități de avertizare, reguli de comportare și măsuri de protecție în cazul producerii de fenomene extreme în orizontul local

A. RELIEFUL ORIZONTULUI LOCAL

Orizontul local cuprinde localitatea în care trăiești și spațiul care o înconjoară.

- Ce formă de relief predomină în orizontul tău local? Cu care imagine din manual (pag. 61) se aseamănă?

R.:

A.

☐

B.

☐

C.

☐

- Amintește-ți de la clasa a IV-a și completează spațiile libere din textul de mai jos.

Localitatea în care trăiesc se numește _____ și este o așezare de tip _____. Aceasta este situată în partea de _____ a țării, în județul _____ din regiunea _____. Localitatea mea se află în unitatea de relief numită _____. Forma de relief predominantă este cea de _____. Altitudinea medie este de _____ m.

Relieful constituie nu numai un suport pentru viața omului și a celorlalte viețuitoare, dar și o resursă naturală foarte importantă. Relieful, prin varietatea formelor sale, a influențat major societatea omenească. **Așezările omenești** au fost amplasate în special în zonele de câmpie, în depresiuni, de-a lungul râurilor și în lunci. Amenajarea căilor de comunicație s-a făcut respectându-se aspectul reliefului. **Drumurile** urmează, de cele mai multe ori, traseele văilor, folosesc pasurile și trecătorile, dar ocolesc pantele și terenurile instabile. Relieful are un rol hotărâtor asupra repartiției **terenurilor agricole** și a întrebuințării lor. **Cultivarea plantelor** se practică mai ales în zonele de câmpie și de deal, **creșterea animalelor** fiind mai intensă la munte.

- Realizează portofoliul sugerat de manual (pag. 62).

B. MODALITĂȚI DE AVERTIZARE, REGULI DE COMPORTARE ȘI MĂSURI DE PROTECȚIE ÎN CAZUL PRODUCERII DE FENOMENE EXTREME ÎN ORIZONTUL LOCAL

- Rezolvă, oral, cerințele de rubrica „Descoperă”, din manual (pag. 62).

➔ **CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM**

- Citește textul din manual („Reține”, pag. 63) și scrie:

– Ce sunt prăbușirile; R.: _____

– Ce sunt grohotișurile; R.: _____

– Ce sunt alunecările de teren; R.: _____

– Măsurile potrivite pentru limitarea pagubelor produse de prăbușiri și alunecări de teren. R.: _____

Atmosfera – caracteristici generale și importanță

• Scrie ce este atmosfera. _____

➤ **CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM**

• ACTIVITATE ÎN PERECHI. Utilizând textul din manual („Reține”, pag. 68), scrieți:

– Din ce este compusă atmosfera. R.: _____

– De ce este importantă atmosfera. R.: _____

➤ **REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM**

• Rezolvă exercițiul 2 de la pag. 68, din manual.

a) R.: • oxigen: _____; • azot: _____; • dioxid de carbon și alte gaze: _____

b) R.: _____

➤ **CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM**

• ACTIVITATE ÎN PERECHI. Cu ajutorul textului din manual („Reține”, pag. 69), scrieți caracteristicile straturilor din structura atmosferei.

– Troposfera: _____

– Stratosfera: _____

– Mezosfera: _____

– Ionosfera: _____

– Exosfera: _____

➤ **REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM**

• Rezolvă exercițiul 6 de la pag. 70, din manual.

În stratul inferior al atmosferei, numit _____, care urcă în înălțime până la circa _____ km, se produc majoritatea fenomenelor meteorologice. În stratul al treilea, numit _____, cuprins între 50 și _____ km, se formează nori _____, iar în stratul de deasupra sa, ionosferă (între 80 și _____ km), se produc _____.

➤ **CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM**

• ACTIVITATE ÎN PERECHI. Citiți textul din manual („Reține”, pag. 70) și rezolvați următoarele sarcini:

– Identificați și scrieți cauzele poluării atmosferei. R.: _____

– Scrieți o consecință a poluării aerului. R.: _____

– Scrieți cum afectează despăduririle atmosfera. R.: _____

➤ **TEMĂ**

• Realizați proiectul în echipă sugerat de manual (pag. 70).

Elemente și fenomene meteorologice

• În atmosferă se produc numeroase fenomene meteorologice, importante pentru om, viațuitoare, circuitul apei în natură etc. Deosebit de importante sunt: *temperatura, precipitațiile și vântul*.

➤ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

• **ACTIVITATE ÎN PERECHI.** Cu ajutorul textului din manual („Reține”, pag. 71), completați propozițiile de mai jos.

- Temperatura aerului indică _____
- Sursa de căldură este _____
- Razele Soarelui încălzesc mai întâi _____, care degajă căldură în _____
- Temperatura aerului nu este _____
- În latitudine, temperatura aerului scade de la _____ la _____
- Temperatura aerului este mai ridicată _____ și în timpul _____ și mai scăzută _____ și în timpul _____
- Temperatura aerului scade pe măsura creșterii _____ La fiecare _____ înălțime, temperatura aerului scade cu _____

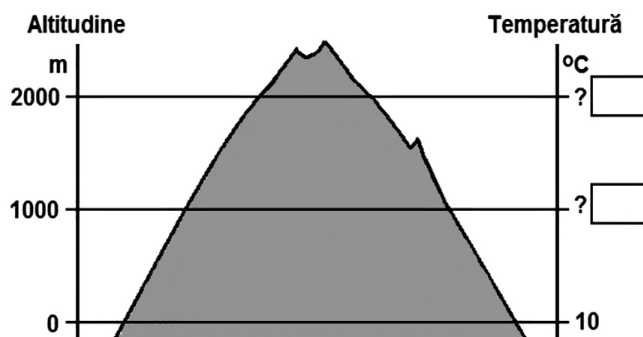
➤ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• Rezolvă exercițiile 5 și 6 de la pag. 72, din manual.

Exercițiul 5:

Exercițiul 6:

- a. la Ecuator: _____
- b. la tropice: _____
- c. în sudul Europei și Africii: _____
- d. în sudul Americii de Sud: _____
- e. la Cercul Polar de Nord: _____

☞ *Precipitațiile atmosferice pot fi sub formă lichidă (ploaia și burnița), solidă (ninsoarea și grindina) și mixtă (lapovița).*

• **Cum se formează precipitațiile?**

Apa din mări, oceane, lacuri, fluvii etc. se evaporă și se ridică în atmosferă. Din cauza temperaturilor scăzute, vaporii condensează și formează nori. În nori, particulele lichide sau solide se unesc și se transformă în picături de apă sau cristale de gheață. Când greutatea acestora este mare, revin pe pământ sub formă de precipitații.

➤ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

• **ACTIVITATE ÎN PERECHI.** Utilizând textul din manual („Reține”, pag. 73), scrieți caracteristicile următoarelor tipuri de precipitații:

- Ploaia: _____
- Burnița: _____
- Ninsoarea: _____
- Lapovița: _____
- Grindina: _____

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

- Rezolvă exercițiul 7 de la pag. 73, din manual.

R.: – în zona caldă: _____
– în zonele temperate: _____
– în zonele reci: _____

🌬️ **Vântul** reprezintă mișcarea pe orizontală a aerului. Aerul se deplasează din regiunile cu presiune mai ridicată spre regiunile cu presiune scăzută, vecine.

Vânturile pot fi: **permanente, periodice și locale.**

➡ CITIM • SCRIM • ÎNVĂȚĂM

- **ACTIVITATE ÎN PERECHELI.** Citiți textul din manual („Reține”, pag. 74) și scrieți caracteristicile celor trei categorii de vânturi și exemplificați.

– Vânturile permanente: _____

– Vânturile periodice: _____

– Vânturile locale (exemple: crivățul, austrul, foehnul ș.a.): _____

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

- Rezolvă, în fișa de lucru, exercițiul 10 de la pag. 74, din manual.

R.: – Vânturile alizee sunt: _____
– Vânturile alizee sunt: _____
– Vânturile de vest sunt: _____
– Când trec peste oceane, vânturile de vest devin: _____
– Vânturile polare sunt: _____

➡ TEMĂ

- Rezolvă exercițiile 3 (pag. 72) și 12 (pag. 74), din manual.

Exercițiul 3 (pag. 72): R.: _____

Exercițiul 11 (pag. 74): R.: _____

Vremea și clima

• Scrie ce este vremea. _____

 Vremea este studiată de meteorologi. Ei fac prognoze pentru zilele următoare.

• Scrie ce este clima. _____

 Rezultatele cercetării climatologilor (specialiștii care studiază clima) sunt redată în tabele, grafice și hărți climatice.

➡ **REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM**

• Rezolvă, oral, exercițiile 1 și 2 din manual (pag. 75).

Zonele climatice ale Terrei. Influența climei asupra geosferelor

 Pe Terra se găsesc mai multe zone și tipuri de climă.

• **Observă fig. 1 („Harta climatică a lumii”) din manual (pag. 76) și explică-i conținutul.**

În funcție de latitudine, de distanța față de ocean, de altitudinea reliefului etc., caracteristicile elementelor și fenomenelor climatice (temperatura aerului, precipitațiile, vântul ș.a.) sunt diferite de la o regiune geografică la alta.

Datorită formei și mișcării de revoluție a Pământului, pe suprafața planetei se evidențiază mai multe **zone de climă** (o zonă caldă, două zone temperate și două zone reci), fiecare zonă cu mai multe **tipuri de climă**.

A. Zona de climă caldă este situată între 0° și 30° latitudine nordică și sudică. În cadrul ei se disting mai multe tipuri de climă: **ecuatorială, subecuatorială, tropicală umedă (musonică) și tropicală uscată.**

➡ **CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM**

• **ACTIVITATE ÎN PERECHI.** Citiți textul din manual („Reține”, pag. 76) și scrieți: (1) regiunile geografice în care se găsesc tipurile de climă și (2) caracteristicile lor.

a. Clima ecuatorială

1. Regiunile geografice: _____

2. Caracteristicile climei: _____

b. Clima subecuatorială

1. Regiunile geografice: _____

2. Caracteristicile climei: _____

c. Clima tropicală umedă (musonică)

1. Regiunile geografice: _____

2. Caracteristicile climei: _____

d. Clima tropicală uscată

1. Regiunile geografice: _____

2. Caracteristicile climei: _____

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• Rezolvă exercițiile 1, 2 și 3 de la pagina 77, din manual.

Exercițiul 1:

A. _____ B. _____ C. _____

Exercițiul 2:

A. _____ B. _____ C. _____

Exercițiul 3: _____

B. Zonele de climă temperată sunt prezente în ambele emisfere, între 30° și 60° latitudine. Se caracterizează prin prezența vânturilor de vest și a patru anotimpuri. În cadrul ei se găsesc mai multe tipuri de climă: **subtropicală**, **temperat-oceanică** și **temperat-continentală**.

➡ CITIM • SCRIM • ÎNVĂȚĂM

• ACTIVITATE ÎN PERECHI. Cu ajutorul textului din manual („Reține”, pag. 77), scrieți: (1) regiunile geografice în care se găsesc tipurile de climă și (2) caracteristicile lor.

a. Clima subtropicală

1. Regiunile geografice: _____

2. Caracteristicile climei: _____

b. Clima temperat-oceanică

1. Regiunile geografice: _____

2. Caracteristicile climei: _____

c. Clima temperat-continentală

1. Regiunile geografice: _____

2. Caracteristicile climei: _____

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• Rezolvă exercițiul 7 de la pag. 78, din manual.

Exercițiul 7:

a. R.: _____

R.: _____

R.: _____

b. R.: _____

c. R. • clima temperat-oceanică: _____ • clima temperat-continentală: _____

C. Zonele de climă rece se găsesc la latitudini mai mari de 60°. Cuprind două tipuri de climă: **subpolară** și **polară**.

➤ **CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM**

• **ACTIVITATE ÎN PERECHE.** Cu ajutorul textului din manual („Reține”, pag. 78), scrieți mai jos: (1) regiunile geografice în care se găsesc tipurile de climă și (2) caracteristicile lor.

a. Clima subpolară

1. Regiunile geografice: _____

2. Caracteristicile climei: _____

b. Clima polară

1. Regiunile geografice: _____

2. Caracteristicile climei: _____

➤ **REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM**

• Rezolvă, oral, exercițiul 10 din manual (pag. 79).

➤ **CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM**

• Citește textul din manual („Reține”, pag. 78) și scrie influența munților în formarea climei munților înalți.

R.: _____

➤ **REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM**

• Rezolvă exercițiul 13 de la pag. 79, din manual.

Exercițiul 13:

Nr.	Tipul de climă	Continentul/insula
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		

➤ **TEMĂ**

• Rezolvă următoarele exerciții din manual: 4, 5 și 14 (pag. 77-79).

Exercițiul 4 (pag. 77): _____

Exercițiul 5 (pag. 78): _____

Exercițiul 14 (pag. 79):

1. clima subecuatorială

2. clima tropicală uscată

3. clima temperat-oceanică

4. clima polară

a. dune

b. ghețari

c. ierburi înalte

d. păduri de foioase

e. vulcani

Aplicații practice

Clima, vremea și activitatea umană în orizontul local. Modalități de avertizare, reguli de comportare și măsuri de protecție în cadrul producerii de fenomene extreme în orizontul local

A. CLIMA, VREMEA ȘI ACTIVITATEA UMANĂ ÎN ORIZONTUL LOCAL

În țara noastră, clima este **temperat-continentală**.

➡ NE DOCUMENTĂM

• Folosind și atlasul geografic al României, realizați „Activitatea în perechi” („Exersează”, pag. 80), din manual.

a. R.: _____

b. R.: _____

c. R.: _____

R.: _____

R.: _____

Numele unui vânt care bate în regiune. R.: _____

A. MODALITĂȚI DE AVERTIZARE, REGULI DE COMPORTARE ȘI MĂSURI DE PROTECȚIE ÎN CADRUL PRODUCERII DE FENOMENE EXTREME ÎN ORIZONTUL LOCAL

În cadrul climei temperat-continentale, specifică teritoriului României, se produc o serie de fenomene meteorologice care pot afecta mediul natural și activitățile oamenilor.

Vremea rea este anunțată de către meteorologi prin intermediul a **trei coduri** (*galben, portocaliu și roșu*), cel de-al patrulea, cel *verde*, însemnând vreme bună.

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

• **ACTIVITATE ÎN PERECHI.** Citiți textul din manual („Reține”, pag. 81, în partea superioară) și completați propozițiile de mai jos.

Fenomenele meteorologice numite _____ se manifestă prin vânt puternic, ploi torențiale, grindină, descărcări electrice.

Canicula se produce atunci când temperatura aerului ajunge și depășește _____.

Seceta determină uscarea _____ și micșorarea producțiilor _____. Efectele sale pot fi reduse prin _____ terenurilor cultivate.

_____ se produce în nopțile senine de _____ și _____, când temperatura coboară sub _____. Efectele sale pot fi limitate prin producerea perdelelor de _____.

Película subțire de gheață formată pe sol, asfalt etc. prin înghețul apei ploilor se numește _____.

Viscolul se produce atunci când _____ puternic este însoțit de _____.

Efectele lui pot fi diminuate prin plantarea _____ și construirea de _____.

_____ sunt mișcări de răsucire a aerului. În România sunt extrem de _____.

➤ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

- Rezolvă exercițiile 2 și 4 de la pag. 81, din manual.

Exercițiul 2, oral.

Exercițiul 4:

C R.: _____

D R.: _____

E R.: _____

F R.: _____

➤ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

- Citește textul din manual („Reține”, pag. 81, în partea inferioară) și rezolvă sarcina de lucru sugerată.

R.: _____

➤ TEMĂ

- Analizează graficul alăturat și precizează:

a) valoarea cea mai ridicată a temperaturii și luna în care se înregistrează;

R.: _____

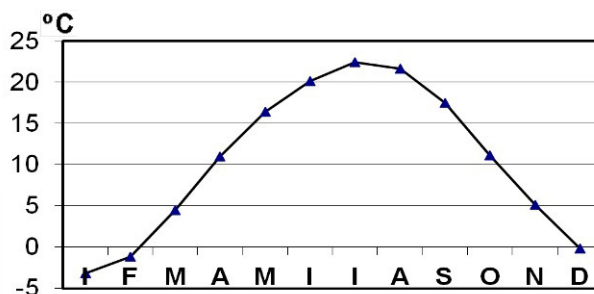
b) valoarea cea mai redusă a temperaturii și luna în care se înregistrează;

R.: _____

c) anotimpul cu cele mai ridicate temperaturi medii multianuale.

R.: _____

Evoluția temperaturilor medii lunare multianuale la stația meteorologică București-Băneasa

➤ RECORDURI CLIMATICE ÎN ROMÂNIA

• **Bod** (în Depresiunea Brașovului) este localitatea în care s-a înregistrat temperatura minimă din țara noastră ($-38,5^{\circ}\text{C}$, la 24 ianuarie 1942).

• **Ion Sion** este locul în care s-a înregistrat temperatura maximă din România ($44,5^{\circ}\text{C}$, la 10 august 1951). Stația meteorologică este situată în comuna Râmnicelu (județul Brăila), în Câmpia Bărăganului.

• **Stâna de Vale**, stațiunea cu cele mai mari cantități de precipitații din țara noastră ($1\,631,5\text{ l/m}^2$ pe an; recordul fiind de $2\,370\text{ l/m}^2$, în 1980), este situată într-o depresiune de la poalele Munților Apuseni.

Hidrosfera – caracteristici generale și importanță

- Rezolvă cerințele 5 și 6 de la rubrica „Amintește-ți”, din manual (pag. 86).

Exercițiul 5, oral.

Exercițiul 6, lucru în perechi.

① _____	② _____
③ _____	④ _____
⑤ _____	⑥ _____
⑦ _____	⑧ _____

- Scrie, folosind manualul (pag. 87), ce este hidrosfera. R.: _____

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

- Cu ajutorul textului din manual („Reține”, pag. 87) rezolvă următoarele cerințe.

Completează spațiile libere din propozițiile de mai jos.

Mările și oceanele ocupă _____ din suprafața planetei noastre. Apa sărată deține _____ din volumul total de apă de pe Terra și se găsește în _____ și _____. Apa dulce reprezintă doar _____ și se găsește pe suprafața uscatului (râuri, _____, mlaștini, _____), în sol și subsol (ape _____) și în atmosferă (sub formă de _____, picături de apă și cristale de _____).

- Scrie stările de agregare ale apei. R.: _____

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

- Rezolvă exercițiul 2, de la pag. 87, din manual.

Exercițiul 2:

- Hidrosfera reprezintă învelișul de apă al planetei.
- Oceanul Planetar ocupă 29% din suprafața Pământului.
- Cea mai mare cantitate de apă dulce se află în râuri și lacuri.
- Oceanul Planetar este alcătuit din totalitatea oceanelor și mărilor planetei.
- Procesul de trecere a apei din stare lichidă în stare gazoasă se numește condensare.

A	F
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

- Oamenii folosesc apa pentru satisfacerea necesităților lor.

➡ **CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM**

- ACTIVITATE ÎN PERECHI. Citiți textul din manual („Reține”, pag. 88) și scrieți câteva domenii în care este utilizată apa.

R.: _____

➡ **REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM**

- Rezolvă exercițiul 5, de la pag. 88, din manual.

Exercițiul 5: A _____ B _____

C _____ D _____ E _____

➡ **TEMĂ**

- Citește rubrica „Știai că...” din manual (pag. 89).
- Rezolvă exercițiile din manual: 6 (pag. 86) și 7 (pag. 89) din manual.

Exercițiul 6:

R.: _____

Exercițiul 7:

R.: _____

Oceanul Planetar – componente și localizare. Dinamica apelor oceanice

🗎 *Oceanul Planetar este alcătuit din totalitatea oceanelor și mărilor.*

• Scrie ce sunt oceanele. _____

• Scrie ce sunt mărilor. _____

• Analizează fig. 1 din manual („Oceane și mări”, pag. 90) și scrie numele celor patru oceane de pe Terra.

R.: _____

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

• Citește textul din manual („Reține”, pag. 90) și rezolvă următoarele sarcini de lucru.

• Scrie trei particularități pentru Oceanul Pacific, câte o particularitate pentru oceanele Atlantic și Indian și două particularități pentru Oceanul Arctic (Înghețat).

– Oceanul Pacific: R.: _____

– Oceanul Atlantic: R.: _____

– Oceanul Indian: R.: _____

– Oceanul Arctic (Înghețat): R.: _____

• Scrie două deosebiri între *mările mărginașe* și *mările continentale (interioare)*.

1. R.: _____

2. R.: _____

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• Rezolvă, cu ajutorul fig. 1 din manual (pag. 90), exercițiul 4, de la pag. 91.

– mări mărginașe: _____

– mări continentale: _____

🗎 *Apele oceanice și marine sunt într-o continuă mișcare. Principalele mișcări ale apelor Oceanului Planetar sunt: **valurile, mareele și curenții**.*

🗎 ***Valurile** sunt mișcări ondulatorii ale apei; sunt provocate de vânt (**valurile eoliene**) sau de cutremure și erupții vulcanice (**valurile seismice sau tsunami**). Valurile seismice se deplasează cu viteze ridicate (peste 300 km pe oră) și pot depăși înălțimi de 30 m.*

➤ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

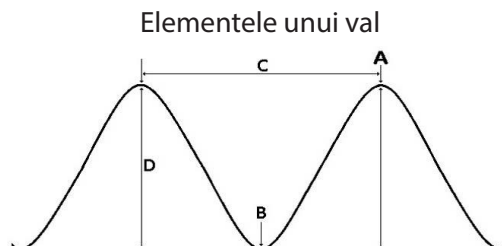
- Rezolvă exercițiul 8 din manual (pag. 92).

R.: _____

• La un val se disting mai multe elemente: **creasta** (partea cea mai înaltă a valului), **baza** (partea cea mai joasă a valului), **înălțimea** (distanța, pe verticală, dintre bază și creastă) și **lungimea** (distanța dintre două creste sau două baze consecutive).

• Stabilește numele elementelor din compunerea valului, marcate, în desenul alăturat, cu litere.

A _____
 B _____
 C _____
 D _____

🌊 **Mareele** reprezintă ridicarea și coborârea periodică a suprafeței apelor oceanice și marine.

➤ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

- ACTIVITATE ÎN PERECHI. Utilizând textul din manual („Reține, pag. 91), completați spațiile libere din textul de mai jos.

Mareele sunt determinate de atracția _____ și a _____. În 24 de ore se produc _____ maree. De două ori pe zi, nivelul apelor crește și înaintează pe țărm, la _____ și, tot de două ori, apele se _____, la _____.

➤ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

- Rezolvă, oral, exercițiul 9 din manual (pag. 92).

🌊 **Curenții oceanici** sunt deplasări ale apelor oceanice pe distanțe mari.

➤ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

- ACTIVITATE ÎN PERECHI. Citiți textul din manual („Reține”, pag. 92) și scrieți:

Cauza formării curenților oceanici. R.: _____

Tipurile de curenți în funcție de temperatura apelor. R.: _____

Două componente naturale influențate de curenții oceanici. R.: _____

➤ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

- Rezolvă exercițiul 10 din manual (pag. 93).

– curenți calzi: _____

– curenți reci: _____

➤ TEMĂ

- Rezolvă exercițiul 11 din manual (pag. 93).

Apele continentale: apele subterane și apele curgătoare

🔍 *Apele continentale cuprind: apele subterane și apele de suprafață.*

🔄 CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

• **ACTIVITATE ÎN PERECHE.** Citiți textul din manual („Reține”, pag. 94) și răspundeți la următoarele întrebări.

– Cum se formează **apele subterane**? R.: _____

– Ce este **stratul acvifer**? R.: _____

– Ce sunt **apele minerale**? R.: _____

– Ce sunt **apele carbogazoase**? R.: _____

– Care este **apa plată**? R.: _____

• **Explică figurile 1, 2 și 3 din manual (pag. 94).**

🔍 *Apele curgătoare cuprind: pâraiele, râurile și fluviile. Ele își sapă văi prin care se scurg din locurile mai înalte spre cele joase. În cadrul unei văi se disting: **albia minoră** (prin care curge râul) și **lunca** sau **albia majoră** (prin care apa râului se revarsă la inundații).*

🔄 CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

• **Citește textul din manual („Reține”, pag. 95) și scrie ce reprezintă:**

– Izvorul: _____

Izvorul poate fi o apă subterană ieșită la suprafață, un lac, marginea unui ghețar etc.

– Cursul râului: _____

Cursul râului se împarte în trei sectoare: superior, mijlociu și inferior.

– Gura de vărsare: _____

În general, fluviile se varsă prin delte și estuare.

– Afluentul: _____

– Confluența: _____

– Bazinul hidrografic: _____

– Cumpăna de ape: _____

➤ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

- Rezolvă exercițiul 3 din manual (pag. 96).

R.: • izvor – _____ • curs – _____ • afluent – _____

• confluență – _____ • cumpăna de ape – _____ • gură de vărsare – _____

🐸 *Fluviile sunt cele mai mari ape curgătoare. Au lungimi de sute sau mii de kilometri și se varsă, în general, în mări și oceane.*

➤ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

- Rezolvă exercițiul 7 din manual (pag. 97).

R.: 1 – _____ 6 – _____

2 – _____ 7 – _____

3 – _____ 8 – _____

4 – _____ 9 – _____

5 – _____ 10 – _____

➤ TEMĂ

- Rezolvă exercițiul 10 din manual (pag. 97).

R.: _____

- Citește rubrica „Știai că...” din manual (pag. 97).

Apele continentale: apele stătătoare

- Răspunde la întrebările de la rubrica „Amintește-ți”, din manual (pag. 98).

🔍 *Apele stătătoare sunt ape acumulate în adâncituri (depresiuni) situate pe continente și insule.*

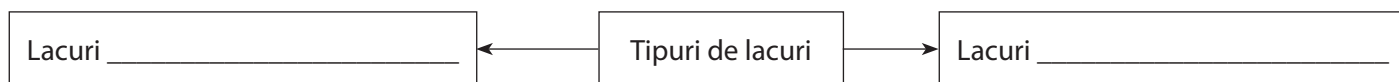
➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

- **ACTIVITATE ÎN PERECHI.** Citiți textul din manual („Reține”, pag. 98) și completați cerințele de mai jos.

– Categoriile de ape stătătoare. R.: _____

– Sursele de alimentare cu apă ale apelor stătătoare. R.: _____

– Principalele tipuri de lacuri. R.:

🔍 *Adânciturile (cuvetele lacustre) în care s-au format lacurile au apărut în diferite moduri. În funcție de originea acestor cuvete, lacurile naturale sunt de mai multe tipuri: lacuri tectonice, lacuri glaciare, lacuri vulcanice ș.a.*

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

- Analizează fig. 1 din manual (pag. 98) și completează tabelul de mai jos.

Continente	Lacuri
Asia	
America de Nord	
Africa	
America de Sud	

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

- **ACTIVITATE ÎN PERECHI.** Cu ajutorul informațiilor din manual (pag. 99), completați spațiile libere din textul de mai jos.

Principalele tipuri de lacuri

Lacurile tectonice s-au format în _____, provenite prin ruperea _____, ori sunt resturi ale unor vechi _____. Lacul Baikal este cel mai _____ (1 637 m) și Marea _____ este cel mai _____ (371 000 km²) lac de pe Terra. Alte lacuri tectonice sunt: Tanganyika și Malawi, în _____, și Aral și Marea Moartă, în _____.

Lacurile glaciare s-au format în locurile ocupate în trecut de _____. Din categoria lacurilor glaciare fac parte: Marile Lacuri și Lacul Urșilor, în _____, Ladoga și Onega, în _____.

Lacurile _____ se află în craterele _____. Astfel de lacuri se găsesc în Japonia, Islanda, Noua Zeelandă. Singurul lac vulcanic din țara noastră este _____.

Lacurile litorale sunt _____ și _____ maritime. _____, cel mai mare lac din România, este o _____.

Lacurile artificiale (antropice) sunt create de _____ pentru producerea energiei electrice, irigații, turism etc. Lacul _____ este cel mai întins lac (8 500 km²) realizat de oameni. În țara noastră se găsesc numeroase astfel de lacuri: Vidraru, Vidra ș.a.

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• Rezolvă exercițiul 1 de la pag. 99, din manual.

1. Cel mai întins lac din lume este: R.: _____
2. Cel mai adânc lac din lume este: R.: _____
3. Se află în Africa, lacul: R.: _____
4. S-au format prin acumularea apei în adâncituri ale scoarței formate de ghețari lacurile: R.: _____

➡ TEMĂ

• Rezolvă exercițiul 2 (pag. 100), din manual.

A

1. Marea Caspică
2. Marile Lacuri
3. Razim
4. Sfânta Ana

B

- a. lacuri artificiale
- b. lacuri glaciare
- c. lacuri tectonice
- d. lacuri vulcanice
- e. lagune

• Citește rubrica „Știi că...” din manual (pag. 100).

Marea Moartă

- Rezolvă cerințele de la rubrica „Descoperă”, din manual (pag. 101).

🔍 **Apa în stare solidă** reprezintă 2% din volumul hidrosferei și 75% din totalul apei dulci.

🔍 **Ghețarii** se formează în regiunile zăpezilor permanente: în regiunile polare (Antarctida și Insula Groenlanda) – **calote glaciare** – și pe munții înalți (la peste 5 000 m altitudine în zona caldă, la peste 3 000 m altitudine în zonele temperate și la mai puțin de 1 000 m altitudine în zonele reci) – **ghețari montani**.

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

- ACTIVITATE ÎN PERECHI. Citiți textul din manual („Reține”, pag. 100) și răspundeți la următoarele întrebări.

– Ce este banchiza? R.: _____

– Ce este aisbergul? R.: _____

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

- Rezolvă exercițiile 2 și 3 de la pagina 101, din manual.

Exercițiul 2, oral.

Exercițiul 3:

R.: _____

➡ TEMĂ

- Rezolvă exercițiul 4 (pag. 101), din manual.

R.: _____

Aplicații practice

Apele din orizontul local; resursele de apă potabilă; măsuri de protecție a apelor; modalități de avertizare, reguli de comportare și măsuri de protecție în cazul producerii de fenomene extreme în orizontul local

A. APELE DIN ORIZONTUL LOCAL

În orizontului local, hidrografia este reprezentată de apele subterane și de cele de suprafață (curgătoare și stătătoare). Există și excepții, când așezările umane sunt poziționate în apropierea unei mări, în cadrul României, în zona litorală a Mării Negre.

- Realizează o mapă cu cerințele de la rubrica „Clubul micilor geografi”, din manual (pag. 102).

B. RESURSELE DE APĂ POTABILĂ

- Răspunde la întrebările de la rubrica „Descoperă”, din manual (pag. 102).

În România, populația este alimentată cu apă din râuri, lacuri și ape subterane. Dar până să ajungă la robinet și în paharele noastre, apa parcurge un drum lung ca să devină bună de băut. Pe acest traseu este supusă multor procese de filtrare și curățare, fiind supravegheată continuu. La ieșirea din uzinele de tratare și în diferite puncte ale rețelei de distribuție a apei se adaugă și clor, pentru a distruge bacteriile.

C. MĂSURI DE PROTECȚIE A APELOR

- Răspunde la întrebările de la rubrica „Descoperă”, din manual (pag. 103).

D. MODALITĂȚI DE AVERTIZARE, REGULI DE COMPORTARE ȘI MĂSURI DE PROTECȚIE ÎN CAZUL PRODUCERII DE FENOMENE EXTREME ÎN ORIZONTUL LOCAL

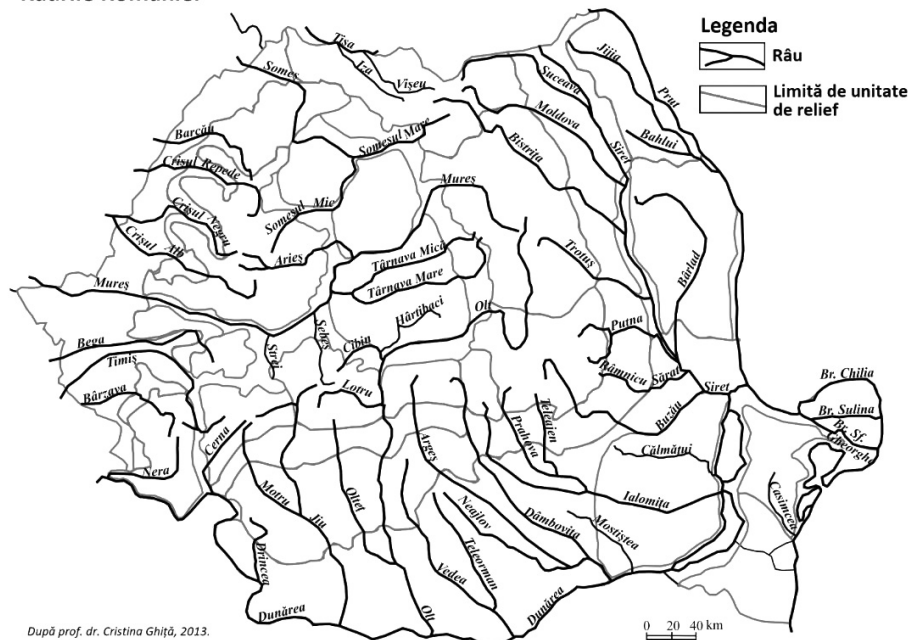
- Citește rubrica „Descoperă”, din manual (pag. 104) și rezolvă cerințele de la secțiunea „Exersează”, 1 și 2.

Exercițiul 1:

R.: _____

Exercițiul 2:

R.: _____

Râurile României

După prof. dr. Cristina Ghiță, 2013.

Biosfera și solurile – caracteristici generale și importanță

• Rezolvă, oral, cerințele de la rubrica „Amintește-ți”, din manual (pag. 108).

• Scrie ce este biosfera. _____

 Biosfera este compusă din peste 500 000 de specii de plante și mai mult de 1 500 000 de specii de animale.

➔ **CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM**

• **ACTIVITATE ÎN PERECHI.** Citiți textul din manual („Reține”, pag. 108) și răspundeți la următoarele întrebări.

– Care este zona în care trăiesc cele mai multe viețuitoare? R.: _____

– Până la ce adâncimi au fost identificate viețuitoare în scoarța terestră? R.: _____

– Care sunt formele de relief cu cele mai mari adâncimi (aparținând bazinelor oceanice) în care se găsesc viețuitoare?

R.: _____

– Cum se numește stratul atmosferei cu cele mai mari înălțimi în care au fost identificați microbi? R.: _____

– De ce este importantă biosfera pentru planeta noastră? R.: _____

➔ **REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM**

• Rezolvă, oral, exercițiul 2 din manual (pag. 108).

➔ **CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM**

• Utilizează textul din manual („Reține”, pag. 109, caseta de sus) și arată importanța biosferei pentru om.

R.: _____

➔ **REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM**

• Rezolvă exercițiul 5 de la pag. 109.

R.: _____

• Scrie, folosind manualul (pag. 109), ce este solul. _____

• **ACTIVITATE ÎN PERECHI.** Cititi textul din manual („Retine” – jos –, pag. 109) și răspundeți la următoarele întrebări.

– Care este principala însușire a solului? R.: _____

– De ce solul reprezintă o resursă naturală foarte importantă pentru om? R.: _____

• Rezolvați, oral, exercițiile 8 și 9 de la pag. 110, din manual.

- Rezolvă exercițiul 4 din manual (pag. 108)

[illegible]

- Citește rubrica „Știi că...” din manual (pag. 110).

Plantele și animalele – repartiția lor geografică

• Pe Terra, plantele și animalele nu sunt răspândite uniform. Se găsesc regiuni geografice bogate în viețuitoare și regiuni geografice sărace în viețuitoare.

• Cei mai importanți *factori* care contribuie la această răspândire sunt: *lumina, clima, relieful, solul și omul*.

➡ CITIM • SCRITEM • ÎNVĂȚĂM

• ACTIVITATE ÎN PERECHE. Utilizând textul din manual („Reține”, pag. 111), scrieți:

– Cum influențează lumina viețuitoarele. R.: _____

– Elementele climatice care influențează răspândirea viețuitoarelor. R.: _____

– Regiunile climatice sărace în viețuitoare (a) și regiunile climatice bogate în viețuitoare (b).

R.: (a) _____

(b) _____

– Cum influențează vântul adaptarea și răspândirea viețuitoarelor. R.: _____

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• Rezolvați, oral, exercițiile 2 și 3 din manual (pag. 112).

➡ CITIM • SCRITEM • ÎNVĂȚĂM

• ACTIVITATE ÎN PERECHE. Citiți textul din manual („Reține”, pag. 112) și răspunde la întrebările de mai jos.

– Care sunt caracteristicile reliefului ce contribuie la răspândirea viețuitoarelor? R.: _____

– Cum influențează altitudinea etajarea vegetației? R.: _____

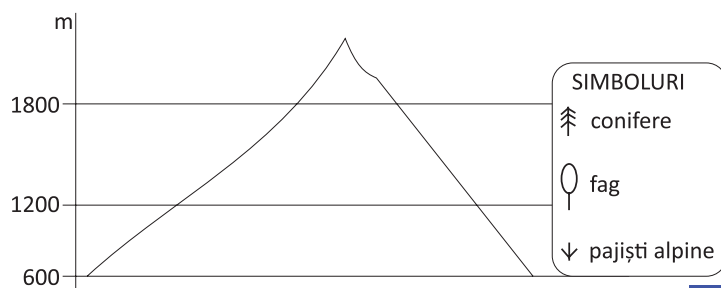
– Cum influențează expunerea versanților răspândirea vegetației? R.: _____

– Ce influențe are omul în răspândirea viețuitoarelor? R.: _____

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• Rezolvă exercițiile 6 și 8 din manual (pag. 113).

Exercițiul 6:

Exercițiul 8:

A _____ B _____

C _____ D _____

Care indică rolul negativ al omului? R.: _____

✎ **Vegetația** influențează răspândirea faunei.

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• Stabilește și scrie cum influențează vegetația răspândirea animalelor.

R.: _____

✎ **Domeniile de viață** reprezintă mediile naturale în care trăiesc viețuitoarele. Acestea sunt: **domeniul subteran, domeniul terestru (domeniul uscatului), domeniul acvatic și domeniul aerian.**

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

• ACTIVITATE ÎN PERECHI. Citiți textul din manual („Reține”, pag. 113) și răspundeți la următoarele întrebări.

A. Ce cuprinde domeniul subteran? R.: _____

B. Ce cuprinde domeniul acvatic? R.: _____

C. Care este domeniul de viață cel mai bogat în viețuitoare? R.: _____

D. Care este domeniul cel mai sărac în viețuitoare? R.: _____

➡ TEMĂ

• Rezolvă exercițiul 4 (pag. 112), din manual.

Exercițiul 4:

a) R.:

Specii adaptate la temperaturi ridicate	Specii adaptate la temperaturi foarte scăzute	Specii adaptate la diferențe mari de temperatură între vară și iarnă

b) R.: _____

c) R.: _____

🔗 *Solul este o resursă de viață pentru majoritatea plantelor.*

• Scrie ce este pedosfera. _____

🔗 *Factorii care contribuie la formarea solurilor se numesc **factori pedogenetici**.*

🔄 CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

• Utilizează textul din manual („Reține”, pag. 114, rubrica de sus) și scrieți:

– Factorii pedogenetici. R.: _____

– Importanța rocilor în formarea solurilor. R.: _____

– Importanța climei în formarea solurilor. R.: _____

– Importanța viețuitoarelor în formarea solurilor. R.: _____

🔄 REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• Rezolvați, oral, exercițiul 3 din manual (pag. 114).

🔗 *Solul este compus din **materie solidă** (organică și minerală), **apă** și **aer**.*

🔄 CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

• **ACTIVITATE ÎN PERECHE.** Citiți textul din manual („Reține”, pag. 114, rubrica de jos) și stabiliți proveniența și importanța:

– materiei organice; R.: _____

– materiei minerale; R.: _____

– apei; R.: _____

– aerului. R.: _____

🔗 *Pe verticală, solul este alcătuit din mai multe straturi care se deosebesc după conținutul în humus, culoare, aspect etc. numite **orizonturi de sol**. Aceste straturi (orizonturi de sol) sunt marcate cu litere și alcătuiesc profilul solului.*

🔗 *În funcție de caracteristicile acestor orizonturi, se deosebesc mai multe tipuri de soluri: **cernoziom**, **soluri brune**, **podzol**, **terra rossa** ș.a.*

➔ CITIM • SCRIM • ÎNVĂȚĂM

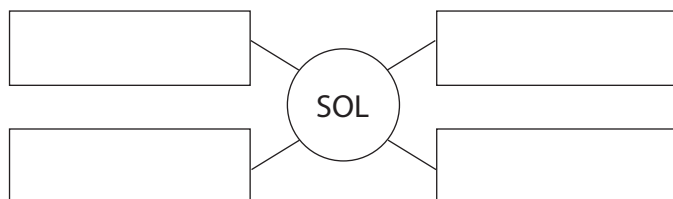
• Pe baza textului din manual (Reține, pag. 114, rubrica a doua), scrie regiunile în care se găsesc următoarele tipuri de soluri:

- cernoziom: _____
- soluri brune: _____
- podzol: _____
- terra rossa: _____
- laterite: _____

➔ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• Rezolvă exercițiile 6 și 8 din manual (pag. 115).

Exercițiul 6:

Exercițiul 8:

R.: _____

➔ TEMĂ

• Rezolvați exercițiul 5 din manual (pag. 114).

R.: _____

• Informează-te din atlasul geografic școlar și scrie unitățile de relief din țara noastră în care se găsesc cernoziomuri.

R.: _____

De-a lungul timpului, oamenii au acționat asupra mediului natural, transformându-l într-un **mediu antropic**, din care au fost înlăturate, aproape în totalitate, plantele și animalele sălbatice.

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

• Cu ajutorul textului din manual („Reține”, pag. 116), precizează:

– câteva activități umane care au determinat înlăturarea vegetației naturale și a animalelor sălbatice;

R.: _____

– câteva specii de animale care au dispărut; R.: _____

– câteva specii de animale pe cale de dispariție. R.: _____

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• Rezolvă exercițiul 3 din manual (pag. 116), din manual.

1. balaurul dobrogean

2. castor

3. hoitar

4. morun

a. mamifer

b. pasăre

c. pește

d. reptilă

e. insectă

Oamenii, conștienți de efectele negative avute asupra mediului natural, au luat măsuri pentru ocrotirea viețuitoarelor, aerului, apelor și solurilor.

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

• Citește textul din manual („Reține”, pag. 116) și scrie câteva măsuri destinate ocrotirii mediului natural.

R.: _____

• Cu ajutorul vocabularului din manual (pag. 118), scrie ce reprezintă:

– rezervația naturală: _____

– parcul național: _____

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

- ACTIVITATE ÎN PERECHI. Rezolvați exercițiul 2 din manual (pag. 116).

a) R.: _____

b) R.: _____

c) R.: _____

- Citește rubrica „Știi că...” din manual (pag. 118).

➡ TEMĂ

- Rezolvă exercițiul 5 din manual (pag. 116).

Ziua Internațională a Păsărilor: _____

Ziua Mondială a Solului: _____

Ziua Internațională a Pădurilor: _____

Ziua Mondială a Mediului: _____

- Realizează punctul a de la proiectul în echipă propus de manual (pag. 117);

(„Se dau următoarele parcuri naționale din țara noastră: Buila-Vânturarița, Călimani, Ceahlău ...”).

Diversitatea peisajelor terestre naturale

• Datorită climei, apei, viețuitoarelor etc. regiunile geografice se deosebesc unele de altele, formând *peisaje naturale*.

🔍 *Peisajele naturale* redau aspectele unor regiuni geografice care se evidențiază prin: *înfățișarea vegetației, speciile de animale caracteristice, tipurile de soluri* etc. Denumirile lor au fost date după tipurile de vegetație caracteristice.

• Analizează fig. 1 din manual (pag. 122) și observă dispunerea în latitudine (de la Ecuator la poli) a tipurilor de peisaje.

🔍 În *zona caldă* se evidențiază următoarele tipuri de peisaje: *peisajul pădurii ecuatoriale, peisajul de savană, peisajul pădurii musonice și peisajul de semideșert și deșert*.

🔄 CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

• **ACTIVITATE ÎN PERECHI.** Cu ajutorul textului din manual („Reține”, pag. 122-123), realizează următoarele sarcini de lucru.

– Completați spațiile libere din textul de mai jos.

a. Peisajul pădurii ecuatoriale se găsește în clima _____, în Câmpia Amazonului, Bazinul Congo, Arhipelagul Indonezian etc.

Pădurea, luxuriantă, este compusă din numeroase specii de arbori și _____.: abanos, mahon, arbore-de-cauciuc, ferigă arborescentă, liane ș.a. În pădurea ecuatorială trăiesc maimuțe (_____, _____), reptile, păsări viu colorate (_____, _____).

Solurile, de culoare _____, au fertilitatea destul de ridicată.

b. Peisajul de savană este determinat de clima subecuatorială din Africa, America de Sud (Podișul Braziliei, Podișul Guyanei) etc.

• Scrieți prin ce se evidențiază vegetația peisajului de savană. R.: _____

Animalele sunt, în general, de dimensiuni mari: girafa, zebra, bivolul african, elefantul african, hipopotamul, leul, leopardul, hiena, struțul etc.

• Care este culoarea și nivelul fertilității solurilor din savană? R.: _____

c. Peisajul pădurii musonice este prezent în cadrul climei tropicale umede din Asia de Sud-Est și Sud (peninsulele Indochina și India).

Pădurea musonică este luxuriantă, destul de asemănătoare cu cea ecuatorială, iar solurile sunt de culoare roșiatică.

• Prin ce se evidențiază unele specii de arbori? R.: _____

- Dă exemple de plante (a) și animale (b) caracteristice pădurii musonice.

(a) R.: _____

(b) R.: _____

d. Peisajul de semideșert și deșert este prezent în Africa (Sahara, Depresiunea Kalahari), Asia de Sud-Vest (Peninsula Arabia), Australia, America de Sud (Deșertul Atacama) etc. și a fost generat de clima tropicală uscată, fapt pentru care predomină câmpurile acoperite cu pietre și nisip.

Vegetația este compusă din ierburi și tufișuri cu frunze mărunte și spini (cactuși), iar fauna este foarte redusă.

- Scrieți câteva specii de animale care trăiesc în regiunile de semideșert și deșert. R.: _____

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

- Rezolvă exercițiile 1 și 2 din manual (pag. 123).

Exercițiul 1:

1. urs panda	a. peisajul pădurii ecuatoriale
2. dromader	b. peisaj de savană
3. girafă	c. peisaj de deșert
4. gorilă	d. peisajul pădurii musonice
	e. peisajul polar

Exercițiul 2:

- peisajul pădurii ecuatoriale: _____
- peisaj de savană: _____
- peisaj de deșert: _____
- peisajul pădurii musonice: _____

🦋 În zonele temperate se găsesc: *peisajul mediteranean, peisajul pădurii de foioase, peisajul de stepă și peisajul pădurii de conifere.*

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

- ACTIVITATE ÎN PERECHI. Cu ajutorul textului din manual („Reține”, pag. 124), realizați diferitele sarcini de lucru.

e. Peisajul mediteranean se întâlnește în regiunile cu climă subtropicală din arealul Mării Mediterane, sudul Australiei, California (America de Nord) etc.

Vegetația este formată din arbori și arbuști, iar solurile sunt de culoare roșie (terra rossa).

- Scrieți speciile de plante (a) și animale (b) caracteristice peisajului mediteranean.

(a) R.: _____

(b) R.: _____

– Completați spațiile libere din textul de mai jos.

f. Peisajul pădurii de foioase se găsește în regiunile cu climă _____ și _____ (în vestul și centrul Europei, estul Asiei, estul Americii de Nord etc.).

Copacii, în timpul _____, își pierd _____ (stejarul, fagul, arțarul ș.a.)

Animalele caracteristice sunt: _____, _____, căprioara, mistrețul și jderul.

Solurile _____ din pădurile de foioase sunt mai _____ în humus.

g. Peisajul de stepă este întâlnit în regiunile cu climă temperat-continentală din Europa de Est, Asia, America de Nord (Podișul Preriilor), America de Sud etc.

• Scrieți în fișă: 1. caracteristica vegetației, 2. animalele caracteristice și 3. numele solului și nivelul fertilității.

1. R.: _____

2. R.: _____

3. R.: _____

h. Peisajul pădurii de conifere este caracteristic părții nordice a zonei temperate (în Asia, Europa și America de Nord) și regiunilor montane. Solurile au fertilitate redusă.

• Care este caracteristica pădurii de conifere și care sunt speciile de arbori dominante?

R.: _____

• Scrie câteva specii de animale care își găsesc adăpost în pădurea de conifere.

R.: _____

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• Rezolvă exercițiile 7 și 8 din manual (pag. 124).

Exercițiul 7:

1. jder

2. elan

3. magot

4. bizon

a. vegetație mediteraneană

b. pădure de foioase

c. stepă

d. pădure de conifere

e. pădure ecuatorială

Exercițiul 8, oral.

🦋 În zonele reci se evidențiază: *peisajul de tundră și peisajul polar.*

➡ CITIM • SCRIEM • ÎNVĂȚĂM

• **ACTIVITATE ÎN PERECHI.** Utilizați textul din manual („Reține”, pag. 125) și realizați diferitele sarcini de lucru.

i. **Peisajul de tundră** este caracteristic climei subpolare din nordul Asiei, Europei și Americii de Nord.

Din cauza temperaturilor scăzute, plantele sunt adaptate unei perioade scurte de vegetație, iar animalele, gerurilor iernii.

Solurile sunt mlăștinoase în perioada mai caldă.

• Scrieți plantele (a) și animale (b) caracteristice peisajului de tundră.

(a) R.: _____

(b) R.: _____

• Completați spațiile libere din textul de mai jos.

j. **Peisajul polar** sau al _____ reci din Antarctica și Insula _____ este determinat de clima _____.

Vegetația, foarte săracă, se reduce la mici porțiuni – cu mușchi, _____ și _____ – situate la marginile ghețarilor și pe stâncile _____.

Animalele trăiesc în apropierea _____: urși _____ (în emisfera _____), pinguini (în _____), foci ș.a.

➡ REPETĂM • EXERSĂM • APROFUNDĂM

• **Rezolvă exercițiul 9 din manual (pag. 125).**

Tundra și deșerturile reci se găsesc în zona de climă _____. În nordul Europei se găsește peisajul _____, iar în interiorul Insulei Groenlanda, cel al _____. Pinguinii trăiesc pe continentul numit _____, iar boul moscat în regiunea cu climă _____.

🦋 **Peisajul montan** se desfășoară pe etaje. La baza muntelui, vegetația este specifică zonei geografice (pădure ecuatorială, pădure de foioase etc.), iar în regiunea înaltă poate să ajungă până la pajiști alpine, asemănătoare vegetației de tundră.

➡ TEMĂ

• **Rezolvă exercițiile 5 (pag. 123) și 10 (pag. 125), din manual.**

Exercițiul 5:

a) R.: _____

b) R.: _____

Exercițiul 10:

R.: _____

• Citește rubrica „Știi că...” din manual (pag. 125).